

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

Nr 2 – 2026

Kalendarium 2026–2027

7–9 oktober	Svenska samfundet för musikforsknings årliga konferens, Kungl. Musikhögskolan, Stockholm
19–22 oktober	IASA-Baltic Audiovisual Archival Council (BAAC) Joint Conference, Vilnius, Litauen
17–18 mars (prel.)	SMBF:s årsmötesdagar i Göteborg
26–28 maj	8th Sibelius Academy Symposium on Music History : Sibeliusakademien Helsingfors

Innehåll

3	Redaktörens ruta	14	Musikkonservatoriet i Thessaloníki
3	Ordföranden har ordet	16	Några nedslag i IAML-floran
4	Folk och Kultur, 2026	18	Wessmans 60 år
7	Grattis till RILM, 60 år!	19	Ny Generaldirektör
8	What does a RILM staff member do?	19	Nya på jobbet
10	Kreativitet föds genom lek utan regler	19	Summary in English

MUSIKBIBLIOTEKSNYTT

utges av

Svenska musikbiblioteksföreringen, svenska sektionen av IAML,
International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör & distribution.: Gunnel Jönsson

Musik- och teaterbiblioteket, Box 16326, 103 26 Stockholm
08-519 554 12, mbnytt@gmail.com

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 350:-, institutioner 700:-, veteraner, studerande, arbetslösa 150:-

Plusgiro 65 21 22-3

Art direction & layout: Rikard Larsson-Eng

Ett nytt nummer i den nya kostymen har nu landat i era händer! Återigen har flera av våra medlemmar bidragit med texter och information till föreningsverksamhet. Ett varmt tack till Sara, Lena, Tobias och Monika för era bidrag.

Redaktionen består av undertecknad, som samlar ihop materialet, Tobias Danielsson och Karin Thoma Savatovic, som korrekturläser och skriver, samt Rikard Larsson-Eng, som ansvarar för layouten.

Vi vill uppmana alla medlemmar att fundera över om det finns något i era samlingar eller verksamheter som förtjänar att lyftas fram. Har ni gjort ett intressant studiebesök? Har ni fått en ny kollega? Eller vill ni uppmärksamma någon som gått vidare till nya uppdrag? Stort som smått kan vara av intresse för föreningens medlemmar.

Ytterligare en rapport från IAML kommer att publiceras i decembernumret. Deadline för att skicka in texter är den 18 november.

Vi ser fram emot era bidrag!

Gunnel Jönsson, redaktör

Hösten är här och planeringen för det kommande året är i full gång.

Styrelsen träffas i slutet av september på Svensk Musik, där Monika Glimskär hälsar välkommen. Vi fortsätter att fundera över vilka givande onlinepresentationer som kan passa in i verksamheten, och inför 2027 står naturligtvis årsmötesdagarna i Göteborg i fokus.

Datum för årsmötet kommer att meddelas efter styrelsemötet, men preliminärt planeras dagarna till onsdag den 17 mars och torsdag den 18 mars.

Hemsidan har uppdaterats på flera områden under året, och arbetet med att se över länkar fortsätter för att innehållet ska vara så aktuellt som möjligt. Ni som vill sprida information om vad som händer på era arkiv eller bibliotek kan enkelt göra det genom att skicka ett e-postmeddelande till info@smbf.nu. Då kan webbmasteren Ove Wahlqvist lägga upp informationen på webbplatsen.

Glöm inte att vi även har en Facebooksida!

Gunnel Jönsson, ordförande

Folk och kultur, 2026

Sara Ekman

Varje års sedan 2018 arrangeras Folk och kultur i stadsdelen Munktelldalen i Eskilstuna. Det är ett kulturpolitiskt konvent som utvecklats i ett samarbete mellan Eskilstuna kommun, region Sörmland och flera hundra arrangörer och utställare.

I år hölls konventet den 4–7 februari med ett fullmatat program i flera olika lokaler runt om i Eskilstuna. Arrangemanget var stort, välplanerat och inbjudande, med många intressanta och informativa programpunkter som löpte parallellt. Nedan följer beskrivningar av ett axplock av dem.

Kulturskydd som motkraft – Vadstena kulturskyddsförening

Lars Wassrin, Claes Westling, Maria Jönsson, Nils Spangenberg, Göran Sparring och Lars Wassrin berättade om hur Botkyrka kommun år 2000 tog kontakt med Cirkus Cirkör för att använda kultur som förändringskraft i samhället. Lars berättade att eftersom cirkus har låga trösklar och kan agera ute i samhället skulle det vara lätt att delta.

Idag har samarbetet mellan Botkyrka kommun och Cirkus Cirkör pågått i över 25 år och Cirkörhuset i Alby är norra Europas största cirkushall. I Cirkörhuset finns cirkuskurser och aktiviteter för barn, företag och familjer. Samarbetet fortsätter och de har upprättat ett årligt aktivitetsavtal där en av utgångspunkterna är att »cirkus stärker människans utveckling och ger kraft att förändra sig själv och sin omvärld«.

Vi fick också lära oss om Huset på höjden i Jakobsberg, Järfälla kommun som är ett kultur- och aktivitetshus och ett vardagsrum för befolkningen i kommunen. Målet med huset är att nå grupper i samhället som man tidigare inte lyckats nå. Till en början var det svårt, men sen insåg man att man skulle söka upp nyckelpersoner i de här grupperna och anställa dem. Det ledde till att man anställde mammaambassadörer

och så småningom även pappaambassadörer. När man lyckats med det så »släppte proppen« och man fick kontakt med de grupper man hade sökt efter.

»Huset på höjden« arrangerar bland annat »söka bidragsverkstad« för att till exempel ge hjälp att starta företag. De har uppmuntrat lokala föreningar att ha verksamhet i huset och några av de aktiviteter som flyttat in är dans, schack, film och teater.

Genom Göran Sparring fick vi lära oss om Norrköpings kulturskyddsförening och vänföreningarnas kraft. Hur föreningarna hade gått samman och fått saker gjorda när ledningen i staden gick emot kulturen.

Norrköpings kulturskyddsföreningen vill samla människor över partigränserna för att skydda kulturen. Under kulturnatten 2023 arrangerade kulturskyddsföreningen tillsammans med vänföreningar en demonstration i protest mot utförsäljningen av De Geerhallen som gav resultat.

Claes Westling berättade om sin oro över forskningens utveckling. Arkiven används allt mindre. Fler forskar hemifrån och använder endast den del av arkiven som är digitaliserad, knappt 5%, vilket påverkar forskningens kvalitet. Riksarkivets besökssiffror har gått ner med 80%.

Finns det plats för smala subkulturella uttryck?

På plats fanns förbund, upphovspersoner och politiker för att diskutera bland annat finansiering av kulturprojekt. Riksförbundet för subkultur var arrangör för seminariet och RANK – Riksförbundet arrangerar av nutida konstmusik fanns på plats.

En utveckling av kulturpolitiken efterfrågades, eftersom denna ofta känns stelbent och inte anpassad för nyskapande kulturuttryck. Exempelvis vid ansökningar av projektförslag finns det inte några kriterier och former för överskridande kulturuttryck, varvid det blir nödvändigt med egna anpassningar.

Ronny Fritsche, Frida Karlsson från Riksteatern och Jerker Pyron, Helsingborgsteatern. (Foto: Sara Ekman)

Tack!

De som är verksamma inom området upplever att kulturpolitikervisar begränsat intresse för nyskapande kultur. En återkommande synpunkt är att när politiker saknar kunskap om en verksamhet eller ett uttryck, leder det inte till en vilja att fördjupa sig – utan snarare till att ansökningar avslås.

Diskussionerna visade tydligt hur bristande kunskap och nyfikenhet från kulturpolitiskt håll riskerar att leda till att smala och nyskapande subkulturella uttryck fortsatt hamnar utanför de etablerade stödsystemen.

Gröna ramverk för hållbar kultur

Ronny Fritsche (producent och sustainability manager) var moderator för seminariet. Fritsche är svensk CEO i Green producers club som har utvecklat ett verktyg för att hjälpa kulturbranschen att mäta sina produktions utsläpp.

Seminariet var uppdelat i två delar. Efter Fritsches inledning tog Patrik Axén från Filminstitutet vid och presenterade »NES – Nordic Ecological Standard« som är en nordisk miljöstandard för hållbar film- och tv-produktion. Film Stockholm är en av organisationerna som står bakom standarden vilket gör film- och tv-industrin mer motståndskraftig och hållbar. NES arbetar med sex övergripande områden: allmänna krav, resor och transporter, energi, boende och catering, materialanvändning och biologisk mångfald.

Standarden kommer att utvärderas och uppdateras löpande.

I den andra delen presenterade Frida Karlsson Riksteaterns klimatarbete utifrån sin roll som klimatsamordnare och Jerker Pyron berättade om Helsingborgs stadsteaters arbete med *The theatre green book*.

Det är en handbok som ger scenkonstverksamheter ett gemensamt ramverk, riktlinjer, standarder och ett mätverktyg för en hållbar praktik. Svensk scenkonst har gjort en svensk översättning som finns att tillgå på deras hemsida.

Sammantaget visade seminariet hur gemensamma ramverk och mätbara verktyg kan ge kulturområdet konkreta möjligheter att arbeta mer systematiskt och långsiktigt med hållbarhet.

Att skapa dialog kring kulturarv och klimatförändringar - exemplet DACCHE

Nationalmuseum, Jamtli och NCK (Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik) har genom digital teknik skapat plattformar för en dialog om vilka platser vi vill värna, och hur både materiellt och immateriellt kulturarv påverkas av klimatförändringarna. DACCHE, som står för »Digital action on climate change with heritage environment«, är ett EU-projekt som använder digitala lösningar och lokal kunskap för att bevara kulturella landskap i ett förändrat klimat.

Ronny Fritsche moderator för ” Gröna ramverk för hållbar kultur” (Foto: Sara Ekman)

Projektets arbete presenterades av Helena Kuhlefeldt, projektkoordinator, och Kevin Denham, projektledare för DACCHE.

”

Komplettera välfärdens tre ben – vård, skola och omsorg – med kulturen

Som exempel på immateriellt kulturarv lyfte Kuhlefeldt och Denham samernas kunskap om renarnas beteenden under vårvintern. När klimatförändringar leder till mildare vintrar och mindre snö förändras renarnas rörelsemönster, vilket riskerar att göra denna generationsöverförda kunskap mindre användbar och på sikt gå förlorad.

Genom projektet får lokalsamhällen digitala verktyg för att dokumentera berättelser, samla lokal kunskap och stärka arbetet med att bevara kulturlandskapet.

Projektet tydliggjorde hur dialog, lokal kunskap och digital teknik tillsammans kan bidra till både ett bevarande av kulturarv och en ökad medvetenhet om klimatförändringarnas konsekvenser.

Visioner för framtidens musik-Sverige

Sextio röster från olika delar av musik-Sverige möttes för att dela sina visioner om framtidens musikliv. Seminariet inleddes med anföranden av musiker verksamma inom bland annat pop, dansband och orkestermusik. Därefter fick kulturpolitiker från Moderaterna,

Socialdemokraterna och Centerpartiet ge svar på hur de vill stärka kulturen om de får makten efter valet 2026.

Samtalet kretsade kring vallöften och politiska vägval – men också kring ett förslag från musikerna som politikerna visade sig mottagliga för: att komplettera välfärdens tre ben – vård, skola och omsorg – med kulturen. Målet är att göra kulturen till en självklar och integrerad del av Sveriges välfärd.

Mångfald föds i motstånd – sång, språk och demokrati

I föreställningen *Mångfald föds i motstånd* bjuder Carina Henriksson på ett personligt och politiskt infotainment om livet i glesbygden och betydelsen av att ge minoritetsspråk en självklar plats på scenen. Genom sång, jojk och poesi framförd på flera språk delar hon minnen ur sitt eget liv och berättar om sitt konstnärliga arbete.

Titeln pekar tydligt på föreställningens kärna: en kamp som är både verklig och pågående. Det skaver i mötena, men det handlar också om mod, motstånd och gemenskap. Henriksson visar hur kultur kan fungera som ett kraftfullt verktyg för motstånd – och samtidigt skapa rum där människor kan mötas, lyssna och förstå varandra.

Till sist

Folk och kultur bidrar med kunskap, inspiration och kulturpolitik. Det är spännande diskussioner och kulturella uttryck. Nästa år är det 10-årsjubileum, vilket går av stapeln den 10-13 februari. Till dess kan en ta del av bilder, information och intervjuer om kulturpolitik på konventets hemsida.

Grattis till RILM – 60 år!

Lena Nettelbladt

Musikvetare Barry S. Brook (1918–1997) grundade Répertoire International de Littérature Musicale (RILM) 1966, den första internationella bibliografin över musikvetenskaplig litteratur. Han var dess chefredaktör fram till 1989. RILM har tagit fram en åtta minuter lång film till firandet. I den berättar Tina Frühauf (Executive Director) och Zdravko Blažeković (Executive Editor) om RILM:s historia och framtida utmaningar: <https://www.youtube.com/watch?si=KSrx4rmwsJyqDW8l&v=FA-52DoLckxl&feature=youtu.be>

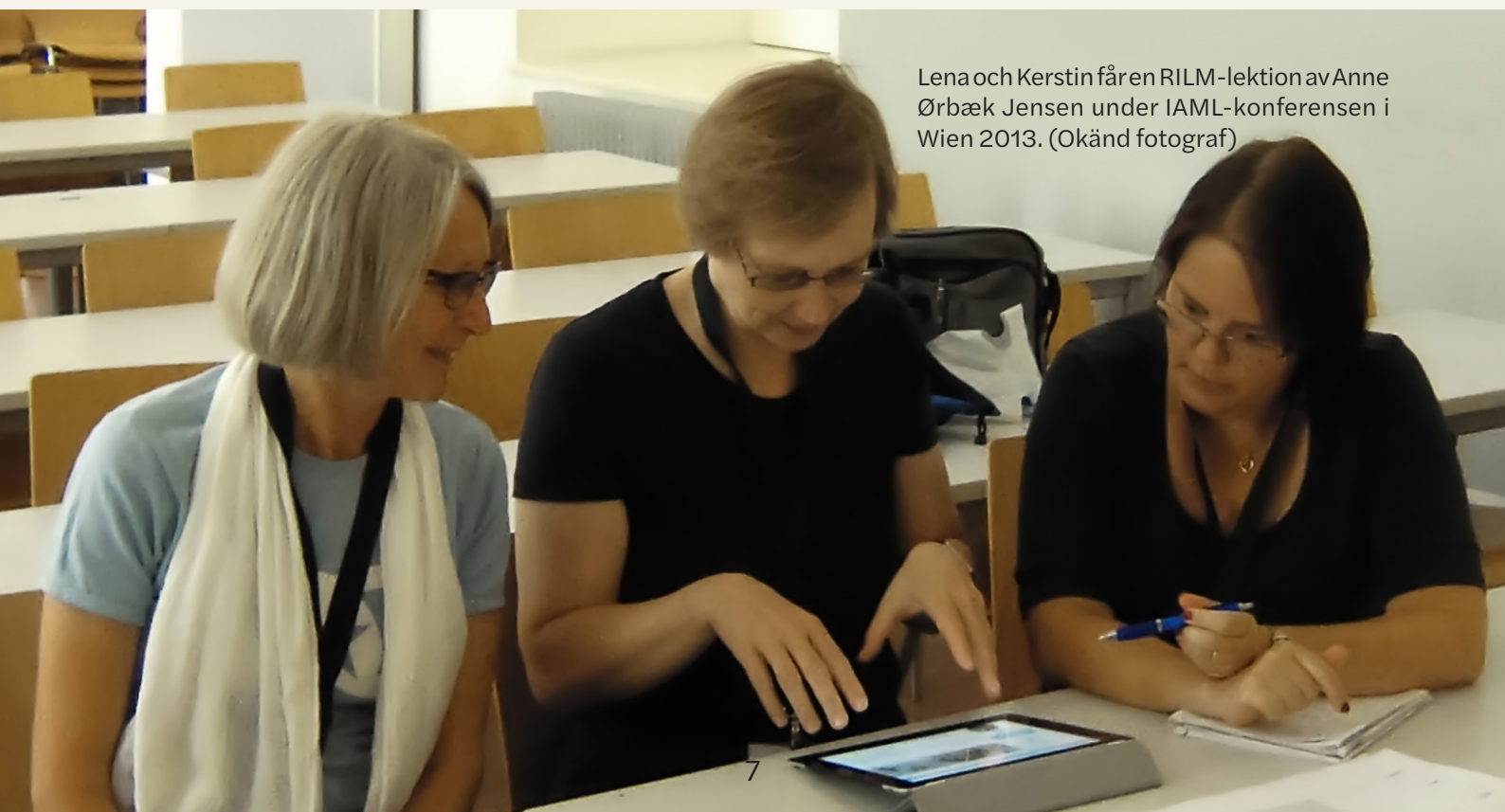
Ideell organisation

RILM är en ideell organisation med cirka 40 medarbetare knutna till RILM International Center i New York. Uppdraget är att göra kunskap om musik från

alla länder, på alla språk och över alla disciplinära och kulturella gränser tillgänglig. I RILM finns allt du kan tänka dig om musik, från västerländsk klassisk musik och populärmusik till musiksociologi, musik-etnologi och musikpedagogik och även ritningar över musikinstrument. Från filmen får jag lära mig att RILM även innehåller information om fågelsång och andra djurläten! RILM får stöd och samarbetar med International Musicological Society (IMS) och International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (IAML) och International Council for Traditional Music (ICTM).

Stolta RILM-medarbetare

I *Musikbiblioteksnytt* 2013 nr 3 skrev jag om hur Kerstin Carpvik och jag blev stolta RILM-medarbetare. Under

Lena och Kerstin fåren RILM-lektion av Anne Ørbæk Jensen under IAML-konferensen i Wien 2013. (Okänd fotograf)

main (2573239) E RILM 2024-29906

doc type AP	CC SE -- Sweden	Source C	Product A	pub tag --	Citation ✓ Inr
Class 1 28	Class 2 39.4	ILL/claimed ☐	move to year 	Included in RISE ☐	RR ☐
					1st read ✓ Inr

Title
Ernst Rolfs och Karl Gerhards kupletter som källor till den svenska konstmusikens historia under första halvan av 1900-talet

remove returns Sentence case

Translation
Ernst Rolf and Karl Gerhard's revue songs as sources for the history of Swedish art music in the first half of the 20th century

Non-Roman

remove returns Sentence case get translation

Ovan: Gränssnittet till Ibis2 som används vid katalogisering i RILM.
Nedan: Samma post i den publika katalogen som tillhandahålls av EBSCO.

Ernst Rolfs och Karl Gerhards kupletter som källor till den svenska konstmusikens historia under första halvan av 1900-talet

Av: [Lundberg, Mattias](#) • I: *Annales Academiae Regiae Scientiarum Upsaliensis/Kungliga Vetenskapssamhällets i Uppsala årsbok*, 2023-2024, volym 45, sidor 61-81 (21p) • RILM Abstracts of Music Literature

The Swedish revue artists **Ernst Rolf** (born **Ernst** Johansson, 1891–1932) and Karl Gerhard (born Karl Johnson, 1891–1964) were two highly successful and influential entertainers in Sweden during the first half of the 20th century. They wrote thousands of couplets (satiri... [Visa mer](#)

Ämnen: [Rolf, Ernst](#) -- works -- songs -- satirical songs; [Gerhard, Karl](#) -- works -- songs -- satirical songs; song—by composer -- [Rolf, Ernst](#) -- satirical songs; song—by composer -- [Gerhard, Karl](#) -- satirical songs; [+10 mer](#)

IAML-konferensen i Wien 2013 fick vi frågan om vi ville börja lägga in svensk musiklitteratur i RILM. Vi visste inte vad vi gav oss in på men Anne Ørbæk Jensen från Det Kongelige bibliotek i Danmark tog sig tid och gav oss en lektion.

Stolta RILM-medarbetare är också Ann-Christine Olsson och Besa Spahiu. Vi träffas cirka två till tre gånger per år och diskuterar olika problem. Mellan träffarna sitter var och en på sin kammare och försöker bevaka och indexera svensk vetenskaplig litteratur om musik.

Vi arbetar i ett gränssnitt som heter Ibis2 med särskilda klassifikationskoder, ämnesord och andra fält som vi behöver lära oss. Varje post innehåller titeln på originalspråket, en engelsk översättning av densamma, fullständiga bibliografiska uppgifter, ett abstrakt (sammanfattning) på engelska och gärna också på originalspråket. Databasen heter RILM Abstracts of Music Literature vilket betyder att just abstrakter är viktiga. Om artikeln eller kapitlet saknar abstrakt är det vår uppgift att skriva ett. Vi försöker hålla oss till de regler som finns kring abstrakter som säger att de ska vara skrivna med hela meningar, vara sakliga och välstrukturerade med tydlig inledning, mittdel och avslutning, och gärna med författarens röst. Att lägga in en bok med kapitel av olika författare där avsnitten saknar abstrakt tar många, många timmar. Ovan visas hur en artikel ur en tidskrift ser ut i personalgränssnittet Ibis2, och likaså samma post i träfflistan i RILM som du kan söka i om du betalar årligen till databasleverantören EBSCO.

Lori – vår RILM-kontakt

Vi fyra i den svenska RILM-kommittén försöker hålla ögonen öppna för nymusikvetenskaplig litteratur men vi hinner inte på långa vägar lägga in allt som produceras eller allt som inte har blivit registrerat från

tidigare år. Vår RILM-kontakt Lori Rothstein hjälper oss att prioritera. Lori kommenterar och uppmunttrar oss. Hon rättar våra poster och publicerar dem i RILM-databasen som finns tillgänglig via EBSCO. Under IAML-konferensen i New York 2015 fick Kerstin och jag tillfälle att träffa Lori. Läs här intill vad Lori skriver själv om sitt arbete.

RILM-kommittéer finns i cirka 35 länder. Från juli 2025 till juni 2026 bidrog dessa med 12 590 poster som efter redigering läggs in i onlinedatabasen RILM. Redaktörerna på RILM International Center i New York bidrar med ytterligare cirka 35 000 poster per år. Det är också möjligt för – och mycket önskvärt att – musiksribenter att själva registrera sina texter i RILM Formuläret finns på hemsidan. <https://submissions.rilm.org/submissions/authenticate>

Många projekt

RILM har flera andra projekt såsom RILM Abstracts of Music Literature with Full Text som startade 2016. Där finns tidskrifter i fulltext till exempel Musik- och teaterbibliotekets tidskrift *Dokumenterat*. RILM Music Encyclopedias lanserades 2015 och innehåller cirka 75 musikuppslagsverk i fulltext. Många av er har kanske sökt i förteckningen IPM (Index to printed music) efter i vilken samling en särskild not finns. Sedan 2018 har RILM tagit över ansvaret och kallar den RILM Index to Scores and Collected Editions. Se alla RILM:s projekt; www.rilm.org

Sedan 2024 är RILM rådgivare till UNESCO i arbetet med att bevara musikens kulturarv.

RILM har en egen blogg Bibliore – www.bibliore.org – och finns också på Facebook och Instagram.

Vill du också bli en RILM-medarbetare? Kontakta någon av oss i den svenska RILM-kommittén.

What does a RILM staff member do?

Lori Rothstein

I am liaison to RILM's Nordic (Danish, Norwegian, and Swedish) and Baltic (Estonian, Latvian, and Lithuanian) Committees. My editorial work entails the abstracting and indexing of bibliographic records, applying RILM's house style and controlled vocabulary. My collaborative work with the Swedish Committee centers on a set of musicological and ethnomusicological periodicals and publication series. Musical content from extra-musical publications is also included. The increasing availability of digital archives makes possible the identification of lacunae in long-running periodicals and series, helping RILM provide comprehensive coverage of key sources. The records are available to subscribing institutions via the RILM Abstracts of Music Literature database (EBSCO Information Services). *Dokumenterat* and *Bulletin: Svenskt Musikhistoriskt Arkiv* are available in full through RILM Abstracts of Music Literature with Full Text.

Linked authorities

A significant part of my work is the creation and maintenance of authorities linked to these records. The name, work, and institutional authorities created by RILM are sent to the Virtual International Authority File (VIAF). This is especially important for little-known historical entities, as well as composers, performers, and emerging scholars of the younger generation, who may not be well documented. An ongoing challenge in the Swedish metadata work is the identification of variant forms of publication series titles and the creation of searchable variants to aid the user.

Ten years of collaboration

My collaboration with the RILM Swedish Committee began around the time of the 2015 IAML conference in New York. I met Lena and Kerstin for the first time, outside the Juilliard School, and we made our way

through the blisteringly hot streets to a reception on a tour boat on the Hudson River. I remember that we fell almost immediately into a very focused conversation, despite a great deal of background noise and the understandable distractions of the scenery. I came away from that meeting feeling certain that we would work together quite comfortably, and so it has come to pass. My work on the Swedish records is among my most rewarding tasks at RILM. I send my heartfelt thanks to everyone on the committee for their kind assistance and collegiality and look forward to our future endeavors.

Lori Rothstein, RILM International Center. (Unknown photograph)

Kreativitet föds genom lek utan regler

kompositören Joel Thoor Engström

Lena Nettelblatt

Än en gång ordnade Monika Glimskär, musikbibliotekarie på Svensk Musik och styrelsemedlem i musikbiblioteksförbundet, en digital lunchträff, denna gång med kompositören Joel Thoor Engström. När vi träffade Joel befann han sig i repetitionslokaler i Alby inför uruppförandet av hans opera *Challenger* som hade premiär på Folkoperan den 2 juni. Operan är skriven för operakompaniet Kamraterna. Medverkande är fem operasångare: sopran, mezzo, tenor, baryton och bas samt tre musiker, saxofon, piano, syntar och violoncell. Saxofonisten spelar också på det elektroniska blåsinstrumentet EWI.

Challenger – rymdfärjan som exploderade

Joel har burit med sig historien om rymdfärjan Challenger sedan han var barn. Challenger gjorde sin första färd 1983 och hann göra nio resor före den sista resan i

elever. Vi får i ett filmklipp se en intervju med henne från 1985. Den 28 januari 1986 lyfte Challenger och efter 73 sekunder exploderade rymdfärjan i direktsändning. Alla sju astronauter omkom. Explosionen berodde på att gummipackningar i sidoraketerna, så kallade o-ringar, inte höll på grund av kylan, vilket gjorde att bränsle läckte ut och brände hål på bränsletanken. I den så kallade Roger-kommissionen som utredde olyckan kom det fram att ansvariga inte kunde garantera att packningarna klarade låga temperaturer men på grund av den ekonomiska pressen lät de färjan skjutas upp ändå. Flera ingenjörer försökte stoppa resan men de fick inte gehör för sina vädjanden. Mycket stod på spel.

”

Den 28 januari 1986 lyfte Challenger och efter 73 sekunder exploderade rymdfärjan i direktsändning

januari 1986. NASA ville öka sitt stöd från allmänheten för sitt rymdfärjeprogram och utlyste därför en tävling där de sökte en högstadielärare som ville följa med på Challengers tionde resa. Christa McAuliffe blev utvald bland tusen sökande för sin positiva energi och framåtanda. Hon skulle hålla lektion från rymdfärjan för sina

Joel Thoor Engström. (Foto: Emelië Thoor Engström)

A dramatic photograph of the Space Shuttle Challenger exploding in space. A massive, billowing cloud of white and orange smoke and debris dominates the left and center of the frame. Several long, thin, dark streaks, likely remnants of the shuttle's structure or external tank, trail off towards the bottom right against the stark black background of space.

Rymdfärjan Challenger exploderar
den 28 januari 1986.

President Ronald Reagan skulle hållit ett tal till nationen samma dag och prata med astronauterna i telefon.

Förväntningar, förberedelser och maktspel

För fyra till fem år sedan fick Joel idén att göra opera av Challenger-historien. Han kontaktade operakompaniet Kamraterna som tände på förslaget. Ett år tog det att komponera operan. Librettot är skrivet av Sigrid Herrault. –Sigrid är duktig på att berätta mycket med ett par meningar. Hon är effektiv i sin text, säger Joel.

Medverkande i uppsättningen:

Solister

Linnea Andreassen – Ingenjören
Alexandra Büchel – Läraren
Richard Hamrin – Astronauten
Erik Rosenius – NASA-managern
Conny Thimander – Thiokol-managern

Musiker

Karin Haglund – piano
Theo Hillborg – saxofon
Mattias Rodrick – cello

Handlingen fokuserar på förväntningarna, förberedelserna och maktspelet i det psykologiska dramat som föregår explosionen. Rollerna är ingenjören som försöker påtala bristen med o-ringarna, läraren, astronauten som ska spela saxofon under resan, NASA-managern och Thiokol-managern. Morton Thiokol är firman som tillverkade sidoraketerna. Vi får följa maktspelet kring beslutet att ändå låta rymdfärjan lämna jorden. –När man tar del av de inblandades repliker före och efter olyckan är det nästan som att läsa ett filmmanus, säger Joel.

Motiv kopplat till affekter

Challenger är Joel Thoor Engströms fjärde kammaropera. Kompositionsprocessen börjar med att han analyserar librettot. Han jobbar med motiv kopplade till affekter eller känslotillstånd som uttrycks i operan:

- Framtidsstro – rymdens romantik, pionjärskap och odödlighet
- Verklighet – människans litenhet och kopplingen till o-ringarna
- Lek – barnet och läraren, upptäckarlust
- Ansvar – yttre och inre, förväntningar, tillit, svek

T.v. och nedan: Linnea Andreassen, Richard Hamrin, Alexandra Büchel, Erik Rosenius och Conny Thimander i *Challenger* på Folkoperan. (Foto: Nadja Sjöström)

Hur låter dessa känslor? Det försöker Joel gestalta genom tajming, disponering av energi, höjdpunkter spänning och avspänning. Vi får se en del av notbilden. Karin Haglund som spelar två klaviaturer (synt och orgel) samt akustiskt piano har mycket information i sina noter.

Jean-Michel Jarre

I musiken märks bland annat inspiration från Jean-Michel Jarre. Jean-Michel var god vän med en av astronauterna, Ronald E. McNair. Planerna var att Ronald McNair, som också var saxofonist, skulle spela ett direktsänt solo komponerat av Jean-Michel Jarre ombord på färjan under den ödesdigra resan. Andra musikaliska utgångspunkter för Joel, som är född 1987, har varit Michael Jackson och filmerna *Top Gun*, *Terminator*, *Ducktales* och *Blade Runner*.

Joel får frågan hur han har känt emotionellt med att jobba med operan. –Det har påverkat mig mycket starkt, svarar Joel. Katastrofen är så kraftfull, till exempel relationen mellan läraren och hennes elever. Jag känner en vördnad för de sju livet som gick till spillo, och vi har valt att inte nämna någon vid namn.

Hur komponerar du? –Det man gör spontant kan ibland bli bäst. Jag kan övertänka saker. För att nå ett bra resultat krävs dock alltid ett växelspel mellan det

spontana och det analytiska. Detta tror jag är sant i de flesta kreativa processer och ju större verket är, desto mer planering kräver det. Deadline kan vara bra. Om musiken får vila i några veckor mognar den och jag hittar saker som kan förbättras. Kreativitet föds genom lek utan regler.

Andra musikdramatiska verk av Joel Thoor Engström:

Mayday Payday (2014) – Libretto Hanna Borglund

Det positiva bruset (2012) – libretto Hanna Borglund

Ascension (2018) – för sopran och piano. En barnopera om världens största hummer.

Om människan: en komisk dystopi (2019) – libretto Linda Mallik

Noter: www.svenskmusik.org/sv/verk/challenger-192024

Musikkonservatoriet i Thessaloníki

Tobias Danielsson

Precis på mitten av IAML-veckan, på onsdagen, är eftermiddagen ägnad åt en välförtjänt utflykt eller studiebesök. I mitt fall föll denna på Thessaloníkis statliga konservatorium, inrymt i en nyrestaurerad vacker stenbyggnad som en gång i tiden, det vill säga s under den turkiska, var säte för den Ottomanska banken.

Historia

Thessaloníki, Greklands nästa största stad och det grekiska Makedoniens huvudstad med drygt 400.000 invånare (i regionen ca 1 miljon), grundades på 300-talet f.v.t. och blev först 1912 (officiellt 1913) en del av den unga grekiska nationen, detta trots att majoriteten av invånarna räknade sig som judar eller turkar. 1914 grundades konservatoriet i Thessaloníki som är det enda statliga musikkonservatoriet i Grekland. Konservatoriet i Athen är äldre men grundades av en sk non-profit organisation och är fortfarande fristående. Konservatoriebyggnaden (eller banken), som blev färdig omkring 1900, överlevde uppenbarligen den stora branden i Thessaloníki 1917, då större delen av den inre stadskärnan raderades. 1950 kunde konservatoriet flytta in och nu har man gjort det för andra gången, efter att det under en period har varit stängd för en genomgripande restaurering. Vi välkomnades i den vackra aulan med sitt speciella ljus från glaspärlor i taket av pianisten, musikforskaren och – inte minst – direktören för musikkonservatoriet, George-Julius Papadopoulos. Han hade tidigare på förmiddagen deltagit i en sannolikt högtintressant diskussion om betydelsen av musikbiblioteket för en musikerkarriär; ett »event« som jag tyvärr gick miste om eftersom jag just den dagen unnade mig en sovmorgon. Jag får väl skylla på värmen för den blamagen.

Musik och instrument

Efter ett hjärtligt välkomnande, inklusive mousserade

dryck och tilltugg, fick vi avnjuta musik i aulan. Först ett stycke för harpa av Katerina Kitsou, spelat av tonsättaren själv och sedan en ljus och folkmelodisk kvintett för flöjt och stråkar (»Au mariage de village«) av Solon Michaelides (1905-1979), en grekcypriotisk tonsättare och musikforskare, känd för sitt uppslagsverk om musiken i det antika Grekland. På tal om det sistnämnda fick vi efter konserten se några av konservatoriets urgamla instrument, eller snarare kopior av sådana, vilket inbegrep såväl lyra som kithara och en fullt fungerande hydraulis. Det sistnämnda är en tidig piporgel (uppfunnen på 200-talet f.v.t.) där pipornas lufttryck regleras av vatten i kommuniserade kärl. Hydraulis räknas som världshistoriens första tangentinstrument och enligt traditionen ska världshistoriens första organist vara uppfinnaren Ktesebios fru, som fick sköta luftpumparna.

Greklands äldsta musikbibliotek

Efter konserten, och ytterligare förfriskningar, fick vi en visning av det jämförelsevis, till storleken, ganska blygsamma konservatoriet. Rundvandringen kröntes av biblioteksvisningen där igenkänningsfaktorn var hög. Naturligtvis hade även detta musikbibliotek – det äldsta i Grekland då det började fungera som ett sådant i och med konservatoriets grundande 1914 (men först 1987 med en bibliotekarie) – sina särskilda specifika. Bland dem fanns en samling av originalmanuskript av den venezianske 1800-talstonsättaren Pietro Bianchini, mest känd för sin samling av armenisk kyrkosång, men även autografer, av vilka många är digitiserade, från de Thessaloníkifödda tonsättarna Emilios Riadis (1880-1935), Georgios Vakalopoulos (1889-1956) och Christos Dellas (1900-1967), där de två sistnämnda även var direktörer för konservatoriet. Spännande namn vars musik med stor sannolikhet är värd att spridas. Med oss hem fick vi några nothäften med grekisk musik som vi med glädje berikar våra respektive musikbibliotek med, liksom en jubileumsbok och en välfylld dubbel-CD.

Ovan: En trio bestående av flöjt, violin och viola framför musik av Solon Michaelidis.
 Nedan t.v.: Konservatoriedirektören George-Julius Papadopoulos demonstrerar en hydraulisk.
 Nedan t.h.:Harpisten Katerina Kitsou uppför en egen tonsättning (Foto: Tobias Danielsson)

Några nedslag i IAML-floran

Tobias Danielsson

På IAML:s årliga konferens ges det möjlighet att ta del av ett stort antal föredrag med musikbibliotekariska företecken. En del är inspirerande, somligt mer enerverande, varav de sistnämnda oftast inte på grund av ämnet i sig, utan för att framförandena lämnar en del övrigt att önska. Oavsett detta – och man får ju tillägga att de som väl behärskar det engelska språket har en viss fördel framför dem som brottas med den anglosaxiska diktionen – bjuds man på ett imponerade smörgåsbord av allt från grekisk kyrkosång med rötter i bysantisk tid till nutida AI-absorption. Nåja, här är några av mina konferensintryck under fem +30°-dagar i det grekiska Makedoniens huvudstad.

Manuel de Falla, Rebetiko med mera

Manuel de Falla, Spaniens store tonsättare, skaparen av bland annat baletten *El amor brujo* (*Trollkarlens kärlek*) föddes i år för 150 år sedan, varvid Fundación Archivo Manuel de Falla (Manuel de Fallaarkivet) i Granada har förberett ett ambitiöst program. På websidan <https://falla150.manueldefalla.com/> finns en kalender publicerad över alla evenemang med konserter, konferenser etc. där en av höjdpunkterna är framföranden av de Fallas mångåriga projekt, oratoriet *l'Atlàntida*, ofullbordat vid hans död men nu slutfört av tonsättaren Ernesto Haffter. Detta jubileum är för övrigt utannonserat av spanska kulturministeriet som en händelse av exceptionellt publikt intresse och innehåller även många intressanta nyutgivningar, bl a brev till och från tonsättaren.

Om Rebetiko, »den grekiska bluesen« som växte fram under 1900-talets början med musikaliska influenser från folkmusik och sånger från Mindre Asien, berättade Alexandra Voutyra från Aristoteles universitetet i Thessaloniki. Från början sjöngs den av marginaliserade och fattiga i städerna men spreds så småningom även till medelklassen, varvid den blev mer ett sätt

att uttrycka sin grekiska identitet, inte minst i tider av diktatur och ockupation. I dag är musikgenren sedan 2017 betecknad som immateriellt kulturarv av UNESCO.

Cellisten och musikforskaren vid Bergens universitet, Arnulf Christian Mattes, berättade om hur man försöker finna en ny digital infrastruktur för projektet »Forgotten voices« (Glemte stemmer) baserat på merMEId-systemet (Metadata Editor and Repository for MEI Data). Målet är att bygga ett digitalt musikarkiv med tonsättare, från nationalportalen Edvard Grieg till alla dem som står i hans nationaltonsättarskugga. En

”

Ett imponerade smörgåsbord av allt från grekisk kyrkosång med rötter i bysantisk tid till nutida AI-absorption.

av dem är 1900-talstonsättaren Anne-Marie Ørbeck, som rönt uppmärksamhet de senaste åren. 2023 spelades flera av hennes orkesterverk på Bergen International Festival, bl a hennes symfoni D-dur, som är den första i Norge som skrevs av en kvinna. Mer om projektet: www.uib.no/en/griegresearch/175981/forgotten-voices-norwegian-musical-heritage-music-archive-future

Bysantinsk kyrkosång

Den över 2000 år gamla bysantinska kyrkosången, förklarad som immateriellt kulturarv av UNESCO 2018,

Nordisterna äter middag: Pierre Beauguitte, Nasjonalbiblioteket Oslo, Yngvil Beyer, dito, Palle Raabjerg, Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, Ingid Haugen, Nasjonalbiblioteket samt Monika Glimskär, Svensk Musik, Stockholm. (Fotograf Tobias Danielsson syns som avspiegling.)

har ett notationssystem med >neumer< som varit ett hett ämne för vetenskaplig tolkning och där även själva tolkandet har förändrats med tiden. I ett samarbete mellan universitet i Lissabon (Universidade Nova de Lisboa), Thessaloniki (Aristotelesuniversitetet) och Montreal (McGill University) samt grekiska RISM-sektionen, har man valt ut 32 neumer som anses vara tolkningsmässigt okontroversiella. Dessa kommer alla att ledsagas av en beskrivning, både vad gäller ljud och intervall, som är i överensstämmelse med såväl bysantinsk som västerländsk musikteori. Denna katalogisering eller taxonomi, för att säga det på ren grekiska, kommer förhoppningsvis att senare leda till en så kallad MEI-anpassning (där MEI står för Music Encoding Initiative). De utvalda neumerna får då ett maskinläsbart format för musikforskare över hela världen, ett initiativ som förhoppningsvis leder till att noterad bysantisk kyrkosång kan spridas och studeras i en mycket högre grad än i dag. För intresserade av MEI finns webbsidan: <https://music-encoding.org/>

Den cypriotiska musikkulturen är skralt beforskad. Georgios Neofytou från Pafos kommun på Cypern har gått genom det arbete som ändå har nedlagts i ämnet på musikvetenskapliga institutioner inom den grekiska akademien mellan åren 1971 och 2025. Dessa visar sig svårfunna och forskningen uppvisar på det hela taget stora tomrum i ämnesområdet. Han propagerar därför för en cypriotisk databas för musikforskning med en internationell standard där också IAML skulle få en stor roll att fylla.

Gabriele d'Annunzio

Sist – men inte minst – en lite kuriös men intressant historia om den italienska diktaren Gabriele d'Annunzio (1863–1938) och hans skivsamling. Den omstridda d'Annunzio, prins av Montenevoso, var en litterär

dekadent som skrev poesi och prosa nära förbundet med fransk symbolism och som var starkt påverkad av Friedrich Nietzsche. Inom musiken är han förmodligen mest känd för sitt samarbete med Claude Debussy i mysteriespelet *Le Martyre de saint Sébastien* men han hade också lyckosamma samrören med samtida italienska tonsättare som Paolo Tosti (han med bland annat »Ideale«, en ofta förekommande sång på Jussi Björlings repertoar), Pietro Mascagni och Ottorino Respighi för att nämna några.

Efter en färgstark ungdom, där han gick från att vara socialist till att bli en nationell krigshjälte under första världskriget med ultranationalistisk agenda, av många ansedd som inspiratör till den italienska fascismen, samt fören kort tid självutnämnd ledare för gränsstaden Fiume, slog han sig så småningom ner vid Gardasjön. Här skapade han ett enormt villakomplex kallat »Il Vittoriale degli Italiani« (Italienarnas segermonument) med tillhörande amfiteater, krigsfartyg och så småningom också ett mausoleum, ett bygge som vissa kallat ett monument och vissa en fascistisk nöjespark. I sitt musikrum förvarade han en stor samling av 78-varvare, som under 1930-talet inventerades även bibliotekarie.

Utifrån samlingen har Irene Volpi, doktorand vid Piacenzas musikkonservatorium, gjort en studie där hon sätter in den i dess historiska kontext i mellankrigstidens Italien, och diskuterar vilken kulturell betydelse den hade i d'Annunzios eget konstnärliga universum. D'Annunzio var en ivrig Wagnerdyrkare och hans musik finns förvisso representerad i skivsamlingen men den innehåller i lika hög grad musik som är samtida med författaren, såväl konstmusik som »lättare« underhållningsmusik. För hågade finns det möjlighet att besöka d'Annunzios imposanta bostadskomplex med utsikt över Gardasjön, nu ägt av en stiftelse och omgjort till museum: www.vittoriale.it/en/

Wessmans 60 år

Så står det på hemsidan idag, och i år är det 60 år sedan Ingrid och Sven Wessman startade Wessmans Musikförlag. Förlaget började i Othem skola och flyttade i mitten av 70-talet till nybyggda lokaler i File änge, också det i Othem. Sedan 2009 finns förlaget i Visby. Ett förlag med stort fokus på körsång, men katalogen med snart 58 000 artiklar innehåller även solosång, orgel, blockflöjt, folkmusik och annat smått och gott.

Monika Glimskär, Svensk Musik, deltog i firandet och skickade bilder från jubileet!

Svenska Musikbiblioteksföreningen stämmer in i hyllningskören för 60 år i musikens tjänst.

Din nothandel på nätet!

”

Din nothandel
på nätet!

Ny generaldirektör på Statens musikverk

30 april beslutade regeringen att tillsätta Martin Sundin som generaldirektör för Statens musikverk.

Martin Sundin kommer närmast från myndigheten Institutet för språk och folkminnen där han varit generaldirektör sedan 2017. Innan dess har han bland annat jobbat på Kulturdepartementet som departementsråd och chef för enheten för konstarterna.

–Jag är mycket hedrad och förvåntansfull! I tidigare roller har jag haft glädjen att samarbeta med Musikverket på olika sätt. Nu ser jag fram emot att träffa mina nya medarbetare och sätta mig in i verksamheten på djupet. Att göra musikens och scenkonstens kulturarv tillgängligt för oss här i dag och för kommande generationer är verkligen en angelägen samhällsuppgift, säger Martin Sundin.

Han tillträdde 1 maj och ersätter tidigare generaldirektören Dan Lundberg som gått i pension.

Nya på jobbet

KARIN TENGGREN är ny orkesterbibliotekarie på Musik- och teaterbiblioteket från augusti i år. Hon presenterar sig här: Min musikaliska bakgrund skulle jag beskriva som rätt blandad med en klassisk skolning i fiolspel, samtidigt utövande av folkmusik på fiol och sång, så småningom musikvetenskapliga studier, och senare spel i pop/rock-genren samt studier i låtskrivande. Ser fram emot att ta del av SMBF:s verksamhet och program framöver!

JONAS LUNDBLAD är ny forskningsbibliotekarie med huvudsaklig inriktning mot musikmaterial. Han är docent i musikvetenskap, har varit knuten främst till Uppsala universitet och är huvudredaktör för Svensk tidskrift för musikforskning. Forskningen har varit inriktad mot musikestetik omkring 1800, samt modern svensk och fransk musikhistoria. Jonas är också utövande musiker, primärt som konserterande organist och kördirigent, sedan 2024 ledare för Mariakören i Västerås domkyrka.

Summary in English

Sara Ekman reports from the »Folk och Kultur« convention in Eskilstuna (2026).

In celebration of RILM's 60th anniversary, Lena Nettelbladt highlights the contributions and work of the Swedish RILM committee members.

Lori Rothstein, liaison to the Danish, Estonian, Hungarian, Latvian, Lithuanian, Norwegian, and Swedish RILM committees, explains the role and responsibilities of a RILM staff member.

Tobias Danielsson reports on a visit to the State Conservatory of Thessaloniki and shares highlights from presentations at the IAML Congress 2026.

Lena Nettelbladt summarizes an online presentation by Joel Thoor Engström, composer of the new opera Challenger.

Wessman Music Publishing in Visby celebrates its 60th anniversary.

Musikbiblioteksnytt Nr 2 – 2026

Omslagsbild: Körsång i Visby Sankta Maria domkyrka under ledning av Maria Wessman Klintberg (Foto: Monika Glimskär)

Baksida: Notskrivmaskin (Foto: Monika Glimskär)

Kalendarium: Hydraulis, detalj (Foto: Tobias Danielsson)

Redaktörens ruta: Gunnel Jönsson (Foto: Tobias Danielsson)